

BHP PRZY OBSŁUDZE ZWIERZĄT

Opracował Włodzimierz Sawirski

Stare Pole, grudzień 2018 r.

Sprawy bezpieczeństwa i higieny pracy przy obsłudze zwierząt gospodarskich reguluje rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 4 sierpnia 2017 r.

Przez obsługę zwierząt rozumie się czynności związane z chowem, hodowlą oraz użytkowaniem zwierząt, wykonywane codziennie lub okresowo, w szczególności prace związane z karmieniem, pojeniem, dojeniem, rozrodem, wymianą ściółki, pomocą podczas zabiegów lekarsko-weterynaryjnych, pielęgnacją i transportem.

W pomieszczeniach inwentarskich należy utrzymywać czystość i porządek, a oświetlenie powinno umożliwiać bezpieczne wykonywanie pracy przy obsłudze zwierząt. Należy podejmować działania mające na celu przeciwdziałanie zagrzybieniu ścian i sufitów.

Osoby pracujące powinny mieć dostęp do umywalki z doprowadzoną ciepłą i zimną wodą, dozownikiem ze środkiem myjącym oraz dozownikiem ze środkiem dezynfekcyjnym do rąk oraz pojemnikiem z ręcznikami jednorazowego użytku.

Obiekt inwentarski musi mieć wyznaczone bezpieczne miejsce lub pomieszczenie do przechowywania: maszyn, urządzeń, narzędzi oraz odzieży ochronnej.

Nowo budowane lub przebudowywane obiekty inwentarskie powinny być zmechanizowane pod kątem zadawania pasz, pojenia zwierząt i usuwania obornika. Zabronione jest umieszczanie progów w drzwiach na ciągach komunikacyjnych i w przejściach. Drzwi zawsze muszą otwierać się na zewnątrz i posiadać zabezpieczenie przed samoczynnym zamykaniem. Studzienki oraz kanały odprowadzające ścieki, gnojówkę i gnojownicę muszą być zabezpieczone pokrywami lub rusztem zabezpieczającymi przed przypadkowym wpadnięciem do studzienki lub kanału.

W budynkach inwentarskich z poddaszem użytkowym, otwory służące do zrzucania paszy i ściółki muszą być zabezpieczone balustradą o wysokości min. 110 cm i krawężnikiem o wysokości 15 cm. Przestrzeń pomiędzy krawężnikiem a balustradą należy zabezpieczyć dodatkową poręczą pośrednią w połowie wysokości.

W przypadku stosowania w obiektach silników elektrycznych, muszą one być obudowane w celu zabezpieczenia ich przed uszkodzeniem, jak i przed wydotaniem się elementów konstrukcyjnych silnika podczas jego pracy.

W halach udojowych schody w kanale udojowym muszą być zabezpieczone w poręcze i wykładziny antypoślizgowe, a wszelkie zmiany poziomu powierzchni należy oznaczyć stosownym napisem, np. „uwaga uskok” lub „uwaga próg”.

W chlewniach kojce powinny być tak skonstruowane, aby:

- zadawanie paszy świniom odbywało się z korytarz technicznego;
- prosięta posiadały własną wygradzoną część kojca, aby podczas wszelkich zabiegów wykonywanych z prosiętami lochy nie miały dostępu do obsługi;
- umożliwiały natychmiastowe opuszczenie kojca przez osoby wykonujące prace przy obsłudze tych zwierząt.

W przypadku utrzymywania świń w systemie otwartym, wybiegi muszą być wyposażone w wyjścia ewakuacyjne dla obsługi oraz odłownię w formie pomieszczenia lub zagrodę, umożliwiającą bezpieczne wykonanie zabiegów weterynaryjnych lub zootechnicznych na tych zwierzętach.

W gospodarstwach, w których utrzymywane są: lisy pospolite, lisy polarne, norki amerykańskie i jenoty należy zapewnić pomieszczenia higieniczno-sanitarne dla osób wykonujących prace przy obsłudze tych zwierząt.

Przy obsłudze zwierząt niedopuszczalne jest:

- wykonywanie pracy po spożyciu alkoholu, środków odurzających lub środków psychotropowych;
- zbliżanie się do zwierząt bez zasygnalizowania im swojej obecności;
- palenie tytoniu;
- spożywanie posiłków.

Pracownicy są zobowiązani wykonywać prace związane z obsługą zwierząt w taki sposób, aby nie niepokoić zwierząt, w szczególności ograniczając powstawanie dźwięków, które mogą wzbudzać niepokój, z wyjątkiem przypadku kiedy zwierzęta są wypędzane z budynku.

Zwierzęta niebezpieczne, do których zalicza się:

- buhaje, ogiery, knury, tryki, kozły;
- konie wykazujące skłonności do kopania i gryzienia;
- lochy z prosiętami;
- strusie utrzymywane w warunkach fermowych;
- oraz jeleniowate

obsługiwane powinny być przez te same osoby, z zachowaniem szczególnych środków ostrożności. Zwierzęta te w systemach alkiejowych należy utrzymywać w oddzielnych kojcach (boksach) lub powinny być, za wyjątkiem świń, przywiązane przy prawidłowo umocowanych uwiązach. Boksy i kojce dla zwierząt niebezpiecznych należy tak wykonać, aby karmienie odbywało się bez konieczności wchodzenia do nich, a drzwi otwierały się na zewnątrz. Konstrukcja powinna być na tyle mocna i wysoka, aby nie pozwolić zwierzętom w nich przebywającym ich przeskoczenie lub zniszczenie.

Zwierzętom wykazującym skłonności do gryzienia, jeżeli przebywają poza stałym miejscem utrzymywania, nakłada się kagańce.

W pomieszczeniach, w których znajdują się boksy, kojce lub miejsca wydzielone dla zwierząt niebezpiecznych i ze skłonnościami do kopania lub gryzienia umieszcza się napisy ostrzegawcze.

W przypadku konieczności wyprowadzenia zwierząt niebezpiecznych z miejsca, w którym przebywają, wyprowadza się pojedynczo, z zastosowaniem mocnego uwiąz, z tym że przy wyprowadzaniu:

- ogierów – stosuje się ogłowie wędzidłowe lub kolec, a w przypadku klaczy stosuje się kantar lub ogłowie wędzidłowe;
- knurów i loch – stosuje się specjalną klatkę na kółkach;
- buhajów poniżej 12. miesiąca życia – stosuje się uwiąz przy asekuracji drugiej osoby;
- buhajów powyżej 12. miesiąca życia – stosuje się metalowy drążek o długości około 1,5 m przymocowany do pierścienia nosowego przed wyprowadzeniem buhaja z boksu.

Osoba wykonująca prace przy obsłudze strusi kieruje się zasadą ograniczonego zaufania wobec tych zwierząt, zachowując ostrożność, szczególnie w przypadku obsługi dorosłych strusi przebywających na wybiegach. Przy obsłudze strusi w trakcie zabiegów weterynaryjnych, ważenia i transportu używa się narzędzi przeznaczonych do łapania i unieruchamiania tych zwierząt. Wybiegi, na których przebywają strusie, posiadają wyjście ewakuacyjne umożliwiające ucieczkę w przypadku ataku. Przepędzanie i łapanie strusi oraz zbiór jaj strusich na wybiegach przeprowadzają co najmniej dwie osoby, z zachowaniem następujących wymagań:

- chwytanie dorosłych strusi wykonuje się przy pomocy długiego kija zagiętego w formie laski; po unieruchomieniu zwierzęcia nakłada mu się kaptur tak, aby zakrywał oczy i uniemożliwiał atakowanie dziobem;
- do strusia podchodzi się z boku w taki sposób, aby uniknąć kopnięcia.

Wykonując zabiegi zootechniczne lub weterynaryjne na bydło, jeleniowatych, kozłach i trykach używa się unieruchamiającego te zwierzęta poskromu lub innego środka umożliwiającego bezpieczne wykonanie zabiegu. Zwierzętom niespokojnym można dodatkowo zakryć oczy specjalnym kapturem. Podczas korekty racic lub kopyt kończyzna, na której dokonuje się zabiegu musi być unieruchomiona.

Strzyżenie owiec przy użyciu sprzętu elektrycznego należy wykonywać na suchym podeście w obuwiu antyelektrostatycznym.

Przepędzanie stada bydła, koni, owiec lub kóz liczącego powyżej 20 sztuk wykonują co najmniej dwie osoby pracujące przy obsłudze tych zwierząt.

Miejsce, w którym stosowany jest pastuch elektryczny musi być oznaczone tak, aby ostrzegало obsługę, jak i osoby postronne.

Podczas używania koni w zaprzęgach uprząż nakłada się w sposób uniemożliwiający zerwanie lub przypadkowe jej rozpięcie.

Osobom wykonującym prace przy obsłudze zwierząt, należy zapewnić:

- wiedzę na temat zachowań zwierząt i bezpiecznej ich obsługi, zwracając szczególną uwagę na konieczność zachowania ostrożności i kierowania się zasadą ograniczonego zaufania wobec zwierząt;
- środki ochrony indywidualnej chroniące przed zagrożeniami ze strony obsługiwanych zwierząt, czynnikami biologicznymi, fizycznymi i chemicznymi, w szczególności takie jak odzież, nakrycie głowy, rękawice, okulary i obuwie;
- wydzielone pomieszczenie do spożywania posiłków, z możliwością uprzedniego umycia rąk i twarzy.

Osobom obsługującym zwierzęta w systemie otwartym oraz wypasającym zwierzęta w warunkach, w których występuje ryzyko ukąszenia przez kleszcze, zapewnia się środki zabezpieczające, w szczególności:

- kryte obuwie;
- przewiewną, ale szczelną odzież ochronną w kolorze jasnym, osłaniającą nogi i ręce;
- nakrycie głowy;
- powszechnie dostępne środki odstraszające kleszcze.

Praca w pasiece wymaga stosowania odzieży ochronnej oraz przyrządu do odymiania pszczół (podkurzacza). Przegląd uli w pasiece jest wykonywany w dni pogodne, w godzinach przedpołudniowych, w porze najliczniejszego oblotu pszczół.

Osoby wykonujące prace przy obsłudze pasiek powinny unikać:

- drażnienia pszczół, w szczególności przez wykonywanie gwałtownych ruchów lub silne odymianie (podkurzanie);
- przechodzenia przed wylotem ula;
- używania środków zapachowych.

Podczas przewozu zwierząt środkami transportu osoby konwojujące nie mogą przebywać razem ze zwierzętami.

Osobom wykonującym prace przy obsłudze zwierząt, które zostały uszkodzone na skutek ugryzienia lub poturbowania przez zwierzęta lub na skutek zranienia przez przedmioty zanieczyszczone odchodami, wydaliniami, wydzielinami, płynami ustrojowymi lub ziemią, niezwłocznie zapewnia się pomoc lekarską.